

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 19. septembra 2019 *

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Členi 6, 47 in 51(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Direktiva 2012/13/EU – Člen 8(2) – Direktiva 2013/48/EU – Člen 12 – Direktiva (EU) 2016/343 – Člen 3 – Nacionalna ureditev, ki iz terapevtskih in varnostnih razlogov dopušča sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom – Pravica do obveščenosti o pravicah – Pravica dostopa do odvetnika – Pravica do učinkovitega pravnega sredstva – Domneva nedolžnosti – Ranljiva oseba“

V zadevi C-467/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Rayonen sad Lukovit (okrožno sodišče v Lukovitu, Bolgarija) z odločbo z dne 17. julija 2018, ki je prispela na Sodišče 17. julija 2018, v kazenskem postopku proti

EP,

ob udeležbi

Rayonna prokuratura Lom,

KM,

HO,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund (poročevalec), sodniki, in L. S. Rossi, sodnica,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za EP M. Ekimdzhiev, K. Boncheva in T. Ekimdzhieva, advokati,
- za češko vlado M. Smolek, J. Vlácil in A. Kasalická, agenti,

* Jezik postopka: bolgarščina.

- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in P. Huurnink, agentki,
- za Evropsko komisijo R. Troosters in Y. G. Marinova, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 10. julija 2019

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8(2) Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku (UL 2012, L 142, str. 1), člena 12 Direktive 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti (UL 2013, L 294, str. 1), člena 3 Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL 2016, L 65, str. 1) ter člena 6, člena 21(1) in člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru sodnega postopka za odreditev sprejema EP v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom.

Pravni okvir

EKČP

- 3 Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisana 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP), v členu 5 z naslovom „Pravica do svobode in varnosti“ določa:

„1. Vsakdo ima pravico do svobode in osebne varnosti. Nikomur se ne sme odvzeti prostost, razen v naslednjih primerih in v skladu s postopkom, ki je predpisan z zakonom:

[...]

- e. pripor oseb, da bi preprečili širjenje nalezljivih bolezni, ali duševno bolnih oseb, alkoholikov, narkomanov in potepuhov;

[...]

4. Vsakdo, ki mu je bila odvzeta prostost, ima pravico začeti postopek, v katerem bo sodišče hitro odločilo o zakonitosti odvzema prostosti in odredilo njegovo izpustitev, če je bil odvzem prostosti nezakonit.

[...]“

Pravo Unije

Direktiva 2012/13

4 V uvodnih izjavah 19, 22 in 26 Direktive 2012/13 je navedeno:

„(19) Pristojni organi bi morali, kot je določeno v tej direktivi, osumljene ali obdolžene osebe nemudoma ustno ali pisno obvestiti o navedenih pravicah, kot se uporabljajo v nacionalnem pravu, ki so bistvenega pomena za zagotavljanje poštenosti postopka. Da bi se zagotovilo praktično in učinkovito izvajanje teh pravic, bi bilo treba osumljeno ali obdolženo osebo obvestiti pravočasno med postopkom in vsaj še pred prvim uradnim zaslišanjem na policiji ali pred drugim pristojnim organom.

[...]

(22) Kadar so osumljene ali obdolžene osebe prijetе ali pridržane, bi jih bilo treba o veljavnih procesnih pravicah obvestiti s pisnim obvestilom o pravicah, napisanim na lahko razumljiv način, z namenom tem osebam pomagati, da bi razumele svoje pravice. Takšno obvestilo o pravicah bi bilo treba vsaki prijeti osebi izročiti nemudoma, takoj ko ji je s posegom organov kazenskega pregona odvzeta prostost v okviru kazenskega postopka. [...]

[...]

(26) Pristojni organi bi morali pri obveščanju osumljenih ali obdolženih oseb v skladu s to direktivo posebno pozornost nameniti osebam, ki ne morejo razumeti vsebine ali pomena informacij, na primer zaradi svoje mladosti, psihičnega ali fizičnega stanja.“

5 Člen 2(1) te direktive določa področje njene uporabe tako:

„Ta direktiva se uporablja od trenutka, ko pristojni organi države članice seznanijo osebe, da so osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja, do zaključka postopka, torej dokončne in pravnomočne odločbe o tem, ali je osumljena oziroma obdolžena oseba storila kaznivo dejanje in glede na primer, vključno z izrekom kazni ter odločitvijo o vseh pritožbah.“

6 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Pravica do obveščenosti o pravicah“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe zaradi učinkovitega uveljavljanja procesnih pravic v skladu z nacionalnim pravom nemudoma obveščene vsaj o naslednjem:

- (a) pravici do dostopa do odvetnika;
- (b) upravičenju do brezplačnega pravnega nasveta in pogojev za njegovo pridobitev;
- (c) pravici do obveščenosti o obdolžitvah v skladu s členom 6;
- (d) pravici do tolmačenja in prevajanja;
- (e) pravici do molka.

2. Države članice zagotovijo, da so navedene osebe o pravicah iz odstavka 1 obveščene ustno ali pisno, v preprostem in razumljivem jeziku, ob upoštevanju posebnih potreb ranljivih osumljenih ali ranljivih obdolženih oseb.“

- 7 Člen 6 iste direktive, naslovljen „Pravica do obveščenosti o obdolžitvah“, v svojih odstavkih 1 in 3 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe obveščene o kaznivem dejanju, katerega so osumljene ali obdolžene. Te informacije se podajo nemudoma in tako podrobno, kolikor je to potrebno za zaščito poštenosti postopka in učinkovito uveljavljanje pravice do obrambe.

[...]

3. Države članice zagotovijo, da se, najpozneje ob vložitvi obtožnice v preizkus sodišču, podajo podrobne informacije o obdolžitvah, vključno z vrsto in pravno opredelitvijo kaznivega dejanja ter naravo udeležbe obdolžene osebe.“

- 8 Člen 8 Direktive 2012/13, naslovljen „Vodenje evidence in pravica do pritožbe“, v odstavku 2 določa:

„Države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe ali njihov odvetnik v skladu s postopki nacionalnega prava pravico do izpodbijanja odločitev pristojnih organov zaradi opustitve ali zavrnitve pravice dostopa do informacij v skladu s to direktivo.“

Direktiva 2013/48

- 9 V uvodni izjavi 51 Direktive 2013/48 je navedeno:

„Dolžnost skrbeti za osumljene ali obdolžene osebe, ki so v morebitno slabšem položaju, je podlaga za pošteno sojenje. Zato bi morali tožilstvo, organi kazenskega pregona in pravosodni organi takšnim osebam omogočiti učinkovito uveljavljanje pravice iz te direktive, na primer z upoštevanjem morebitne ranljivosti, ki vpliva na njihovo zmožnost uveljavljanja pravice do dostopa do odvetnika in obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti, ter sprejetjem ustreznih ukrepov za zagotovitev teh pravic.“

- 10 V členu 2(1) te direktive je navedeno:

„Ta direktiva se uporablja za osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku od takrat, ko j[ih] pristojni organi države članice z uradnim obvestilom ali na drug način seznanijo s tem, da so osumljene ali obdolžene storitve kaznivega dejanja, ne glede na to, ali jim je odvzeta prostost. Uporablja se do zaključka postopka, torej do končne ugotovitve, ali je osumljena ali obdolžena oseba storila kaznivo dejanje, če je ustrezno, tudi do izreka kazni in rešitve morebitne pritožbe.“

- 11 Člen 12 navedene direktive, naslovljen „Pravna sredstva“, določa:

„1. Države članice osumljenim ali obdolženim osebam v kazenskem postopku in zahtevanim osebam v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje zagotovijo učinkovito pravno sredstvo na podlagi nacionalnega prava v primeru kršitve njihovih pravic iz te direktive.

2. Države članice brez poseganja v nacionalne predpise in sisteme glede dopustnosti dokazov zagotovijo, da se v okviru kazenskega postopka pri vrednotenju izjav osumljenih ali obdolženih oseb ali dokazov, pridobljenih s kršitvijo njihove pravice do odvetnika, ali v primerih, v katerih je bilo odstopanje od te pravice dovoljeno v skladu s členom 3(6), spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka.“

- 12 Člen 13 iste direktive, naslovljen „Ranljive osebe“, določa:

„Države članice zagotovijo, da se pri uporabi te direktive upoštevajo posebne potrebe ranljivih osumljenih in obdolženih oseb.“

Direktiva 2016/343

- 13 Člen 2 Direktive 2016/343, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„Ta direktiva se uporablja za fizične osebe, ki so osumljene ali obdolžene v kazenskem postopku. Uporablja se v vseh fazah kazenskega postopka, od trenutka, ko je oseba osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja ali domnevnega kaznivega dejanja, dokler odločba o končni ugotovitvi, ali je ta oseba storila zadevno kaznivo dejanje, ne postane pravnomočna.“

- 14 Člen 3 te direktive, naslovljen „Domneva nedolžnosti“, določa:

„Države članice zagotovijo, da osumljene in obdolžene osebe veljajo za nedolžne, dokler jim ni dokazana krivda v skladu z zakonom.“

- 15 Člen 6 navedene direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da dokazno breme za ugotavljanje krivde osumljenih in obdolženih oseb nosi tožilstvo. To ne posega v obveznosti sodnika ali pristojnega sodišča, da si prizadeva najti tako obremenilne kot razbremenilne dokaze, in pravico obrambe, da predloži dokaze v skladu z veljavnim nacionalnim pravom.

2. Države članice zagotovijo, da se v primeru vsakršnega dvoma o krivdi v kazenskem postopku odloči v korist osumljene ali obdolžene osebe, tudi ko sodišče presoja o tem, ali bi bilo treba zadevno osebo oprostiti.“

- 16 V skladu s členom 14(1) iste direktive je rok za njen prenos v nacionalno zakonodajo določen za 1. april 2018 in v skladu z njenim členom 15 je začela veljati 31. marca 2016.

Bolgarsko pravo

- 17 Nakazatelno protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku) v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari, v členu 427 in naslednjih določa poseben postopek, ki sodišču omogoča, da na predlog državnega tožilca odredi prisilne zdravstvene ukrepe za posameznika, ki je v stanju neprištevnosti storil družbeno nevarno dejanje.

- 18 Člen 427 zakonika o kazenskem postopku določa:

„1. Tožilec okrožnega državnega tožilstva predlaga izvedbo obveznih zdravstvenih ukrepov [...].

2. Pred predložitvijo predloga državni tožilec odredi izvedensko mnenje in organu, ki je pristojen za preiskavo, naroči, naj razjasni vedenje osebe pred storitvijo dejanja in po njej ter presodi, ali oseba predstavlja nevarnost za družbo.“

- 19 Iz postopka, opisanega v členih od 428 do 491 tega zakonika, izhaja, da predlog tožilca obravnava okrožno sodišče v kraju prebivališča zadevne osebe, in sicer sodnik posameznik, ki po obravnavi odloči s sklepom, zoper katerega je mogoča pritožba.

- 20 Poleg tega je s členom 155 in naslednjimi Zakon za zdraveto (zakon o zdravju) vzpostavljen poseben postopek, ki omogoča, da se po sodni poti odredi prisilna namestitev osebe z duševno boleznijo, ki ogroža svoje zdravje ali zdravje tretjih oseb, v zdravstveno ustanovo.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 21 Po odkritju trupla na ulici v Medkovetsu (Bolgarija) so policisti 26. avgusta 2015 na domu obiskali EP, sina žrtve. Ta je priznal, da je ubil svojo mater. Ker so priče policiste obvestile o duševnih motnjah, ki jih ima EP, so ga ti odpeljali v urgentno službo psihiatrične bolnišnice.
- 22 Z odločbo z dne 12. septembra 2015 je Rayonen sad Lom (okrožno sodišče v Lomu, Bolgarija) odredilo namestitev EP v psihiatrični bolnišnici za obdobje šestih mesecev. Ta odločba, izdana na podlagi zakona o zdravju, je bila brez prekinitev podaljšana do datuma predložitvene odločbe.
- 23 V psihiatričnem izvedenskem mnenju, katerega priprava je bila naročena dvema bolnišničnima psihiatroma, je bilo ugotovljeno, da ima EP paranooidno shizofrenijo.
- 24 Državni tožilec v Montani (Bolgarija) je s sklepom z dne 7. julija 2016 kazenski postopek ustavil z obrazložitvijo, da ima EP duševno bolezen. Državni tožilec tega sklepa ni vročil EP, ker je presodil, da slednji v postopku ni sposoben sodelovati.
- 25 Apelativna prokatura Sofia (državno tožilstvo v Sofiji, Bolgarija) je 29. decembra 2017 odredilo ponovno odprtje postopka in načrtovalo nadaljevanje zdravljenja EP v oddelku pod posebnim nadzorom psihiatrične bolnišnice na podlagi zakona o zdravju.
- 26 Kazenski postopek, uveden proti EP, je bil 1. marca 2018 s sklepom ustavljen. Državno tožilstvo je sklenilo, da je treba odrediti prisilne zdravstvene ukrepe, z obrazložitvijo, da je EP naklepno storil kaznivo dejanje v stanju neprištevnosti, tako da njegove kazenske odgovornosti ni mogoče uveljaviti. Ta sklep je bil vročen hčerki žrtve. Ker v rokih ni bilo vloženo nobeno pravno sredstvo, je ta sklep postal pravnomočen 10. marca 2018.
- 27 Rayonna prokuratura Lom (državno tožilstvo v Lomu, Bolgarija) je pri predložitvenem sodišču Rayonen sad Lukovit (okrožno sodišče v Lukovitu, Bolgarija) na podlagi člena 427 in naslednjih zakonika o kazenskem postopku vložilo predlog za sprejem EP v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom.
- 28 To sodišče dvomi o skladnosti nacionalnih določb, ki urejajo prisilno namestitev duševno bolnih v zdravstveni ustanovi, s pravicami, ki jih zagotavljajo direktive 2012/13, 2013/48 in 2016/343 ter Listina. Ti dvomi zadevajo predvsem člen 427 in naslednje zakonika o kazenskem postopku in z njimi vzpostavljen poseben kazenski postopek, ki lahko vodi do sprejema osebe, ki ogroža družbo, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom. Ti dvomi se nanašajo tudi na določbe zakona o zdravju, ker postopek, ki ga določajo, prav tako omogoča preventivno prisilno zdravljenje osebe v oddelku psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, če obstajajo razlogi za domnevo, da bi, ob upoštevanju njenega zdravstvenega stanja, ta lahko storila kaznivo dejanje.
- 29 Predložitveno sodišče namreč navaja, da EP med preiskavo ni bil nikoli zaslišan in da ni bil obveščen o uvedbi kazenskega postopka proti njemu. Ker ni bil kazensko preganjan, mu ni bil zagotovljen dostop do odvetnika. Zoper pravne ali dejanske ugotovitve državnega tožilstva ni mogel vložiti nobenega pravnega sredstva.
- 30 Poleg tega predložitveno sodišče meni, da nacionalno pravo pri postopkih izvajanja prisilnih zdravstvenih ukrepov na podlagi člena 427 in naslednjih zakonika o kazenskem postopku sodišču ne omogoča, da bi preverilo, ali so bila med prvotno preiskavo posamezniku, ki se šteje za storilca, zagotovljena minimalna procesna jamstva za uveljavljanje pravice do obrambe. V obravnavani zadevi se je EP skliceval na kršitev njegove pravice do obveščenosti o obdolžitvah, do molka in do dostopa do odvetnika. Predložitveno sodišče se sprašuje zlasti o združljivosti take ureditve s členom 47 in členom 48(2) Listine.

- 31 Prav tako se sprašuje, ali postopek glede EP spada na področje uporabe direktiv 2012/13, 2013/48 in 2016/343. V primeru pritrdilnega odgovora predložitveno sodišče meni, da bi lahko, če bi Sodišče štelo, da v posebnem kazenskem postopku iz člena 427 in naslednjih zakonika o kazenskem postopku ni zagotovljena pravica do učinkovitega pravnega sredstva, takrat smiselno uporabilo redni kazenski postopek.
- 32 V teh okoliščinah je Rayonen sad Lukovit (okrožno sodišče v Lukovitu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali obravnavani postopek odreditve obveznih zdravstvenih ukrepov, ki so vrsta državne prisile v razmerju do oseb, ki so po ugotovitvah državnega tožilstva storile družbeno nevarno dejanje, spada na področje uporabe Direktive [2012/13] in Direktive [2013/48]?
 2. Ali je z bolgarskimi postopkovnimi predpisi, ki urejajo posebni postopek odreditve obveznih zdravstvenih ukrepov v skladu s členom 427 in naslednjimi zakonika o kazenskem postopku in v skladu s katerimi sodišče nima pravice vrniti zadeve državnemu tožilstvu in mu naložiti, naj odpravi bistvene kršitve postopka, storjene med predkazenskim postopkom, temveč lahko bodisi ugotovi predlogu za odreditev obveznih zdravstvenih ukrepov bodisi ga zavrne, zagotovljeno učinkovito pravno sredstvo v smislu člena 12 Direktive 2013/48 in člena 8 Direktive 2012/13 v povezavi s členom 47 Listine, ki osebi zagotavlja pravico, da pred sodiščem uveljavlja kršitev svojih pravic med predkazenskim postopkom?
 3. Ali je mogoče Direktivo 2012/13 in Direktivo 2013/48 uporabiti za (pred-)kazenski postopek, če nacionalno pravo, in sicer zakonik o kazenskem postopku, ne pozna pravnega pojma ‚osumljenec‘, državno tožilstvo pa med predkazenskim postopkom osebo uradno ne šteje za obdolženca, saj izhaja iz tega, da je umor, ki je predmet preiskav, storila oseba v stanju neprištevnosti, ki izključuje njeno kazensko odgovornost, in zato ustavi kazenski postopek, ne da bi osebo o tem obvestilo, pri sodišču pa predlaga odreditev obveznih zdravstvenih ukrepov zoper navedeno osebo?
 4. Ali se oseba, v zvezi s katero se predlaga obvezno zdravljenje, šteje za ‚osumljeno‘ v smislu člena 2(1) Direktive 2012/13 in člena 2(3) Direktive 2013/48, če je policist ob prvem ogledu kraja kaznivega dejanja in med začetnimi preiskovalnimi ukrepi v stanovanju žrtve in njenega sina, potem ko je ugotovil, da ima sin sledove krvi na svojem telesu, tega vprašal, zakaj je umoril svojo mater in zakaj je truplo odnesel na cesto, ter sinu po tem, ko mu je odgovoril na ti vprašanji, nadel lisice? Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, ali je treba osebo že v tem trenutku obvestiti v skladu s členom 3(1) Direktive 2012/13 v povezavi z odstavkom 2 tega člena in kako je treba v takem primeru pri obvestitvi upoštevati posebne potrebe osebe v skladu z odstavkom 2 istega člena, če je policist vedel, da ima oseba duševno motnjo?
 5. Ali so nacionalni predpisi, ki dovoljujejo dejanski odvzem prostosti s prisilno namestitvijo v psihiatrično bolnišnico po postopku v skladu z zakonom o zdravju (preventivni prisilni ukrep, ki se odredi, če je dokazano, da ima oseba duševno motnjo in obstaja nevarnost, da bo storila kaznivo dejanje, vendar ne zaradi že storjenega dejanja), v skladu s členom 3 Direktive 2016/343 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku, če je dejanski razlog za uvedbo postopka dejanje, zaradi katerega je bil uveden kazenski postopek zoper osebo, ki je bila privedena na zdravljenje, in se na ta način pri prijemu zaobide pravica do poštenega sojenja, ki mora izpolnjevati pogoje iz člena 5(4) [EKČP], to pomeni, da mora iti za postopek, v katerem ima sodišče pooblastilo, da preveri, ali so se upoštevala postopkovna pravila, da preveri sum, na katerem je temeljilo prijetje, pa tudi zakonitost cilja, ki se uresničuje s temi ukrepi, kar sodišče mora storiti, če je bila oseba prijeta po postopku, določenem v zakoniku o kazenskem postopku?

6. Ali pojem domneve nedolžnosti iz člena 3 Direktive 2016/343 zajema tudi domnevo, da osebe, ki zaradi neprištevnosti kazensko ne odgovarjajo, niso storile dejanja, ki je družbeno nevarno in ki jim ga očita državno tožilstvo, če se ne dokaže nasprotno v skladu s postopkovnimi pravili (v kazenskem postopku ob zagotavljanju pravice do obrambe)?
7. Ali nacionalni predpisi, ki določajo različna pooblastila sodišča, ki zadevo obravnava, v zvezi s presojo zakonitosti predkazenskega postopka po uradni dolžnosti, glede na to, ali:
- (a) sodišče preizkusi obtožni akt državnega tožilstva, v katerem se zatrjuje, da je določena duševno zdrava oseba storila kaznivo dejanje umora (člen 249(1) zakonika o kazenskem postopku v povezavi z odstavkom 4 tega člena), ali
 - (b) sodišče preizkusi predlog državnega tožilstva, v katerem se zatrjuje, da je oseba storila kaznivo dejanje umora, vendar dejanje zaradi duševne motnje storilca ni kaznivo dejanje, in s katerim se zato predlaga sodna odredba državne prisile za namene zdravljenja,

zagotavljajo ranljivim osebam učinkovito pravno sredstvo, kakor je določeno v členu 13 v povezavi s členom 12 Direktive 2013/48 in v členu 8(2) v povezavi s členom 3(2) Direktive 2012/13, in ali so različna pooblastila sodišča, ki so odvisna od vrste postopka, ki pa se določi glede na to, ali je oseba, ki se šteje za storilca, duševno zdrava in torej lahko kazensko odgovarja, v skladu z načelom prepovedi diskriminacije iz člena 21(1) Listine?“

Postopek pred Sodiščem

- 33 Predložitveno sodišče je predlagalo, naj se ta zadeva obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja, določenem v členu 23a Statuta Sodišča Evropske unije.
- 34 Sodišče je 10. avgusta 2018 na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca odločilo, da se temu predlogu ne ugodí.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo, tretje in četrto vprašanje

- 35 S prvim, tretjim in četrtem vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba direktivi 2012/13 in 2013/48 razlagati tako, da se uporabljata za sodni postopek, kakršen je ta, ki ga določa nacionalna ureditev v postopku v glavni stvari, v katerem se iz terapevtskih in varnostnih razlogov odobri sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, in če bi bilo tako, od katerega trenutka mora biti zadevna oseba obveščena o pravicah, ki so ji podeljene z Direktivo 2012/13.
- 36 Skupni cilj direktiv 2012/13 in 2013/48 je opredeliti minimalna pravila glede nekaterih pravic osumljenih in obdolženih oseb v kazenskih postopkih. Direktiva 2012/13 je namenjena zlasti pravici do obveščenosti o pravicah, Direktiva 2013/48 pa se nanaša na pravico do dostopa do odvetnika, pravico do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti ter pravico do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti.
- 37 Poleg tega iz uvodnih izjav teh direktiv izhaja, da se ti v ta namen opirata na pravice, določene zlasti v členih 6, 47 in 48 Listine, in da se z njima spodbujajo te pravice v zvezi z osumljenimi ali obdolženimi osebami v kazenskih postopkih.
- 38 Področji uporabe navedenih direktiv sta opredeljeni s skoraj enakimi izrazi v členu 2 vsake od teh direktiv. Iz teh določb je v bistvu razvidno, da se isti direktivi uporabljata od trenutka, ko pristojni organi države članice osebe seznani s tem, da so osumljene ali obdolžene storitve kaznivega dejanja,

in to do zaključka postopka, „torej dokončne in pravnomočne odločbe o tem, ali je osumljena oziroma obdolžena oseba storila kaznivo dejanje in glede na primer, vključno z izrekom kazni ter odločitvijo o vseh pritožbah“.

- 39 Res je, da niti Direktiva 2012/13 niti Direktiva 2013/48 ne vsebujeta izrecnih določb o tem, da kazenski postopki, ki jih urejata, vključujejo tudi tiste, ki lahko vodijo v ukrep zdravljenja v oddelku psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, kakršen je ta iz člena 427 in naslednjih zakonika o kazenskem postopku.
- 40 Vendar pa ta neobstoj izrecnih določb ne pomeni, da je tak postopek za sprejem v oddelk psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom izključen s področja uporabe teh direktiv, ker ne vodi v „obsodbo“.
- 41 V zvezi s tem, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točkah 61 in 62 sklepnih predlogov, besedilo člena 2(1) Direktive 2012/13 in podobno besedilo člena 2(1) Direktive 2013/48 omogočata, nasprotno, da se šteje, da se pojem „kazenski postopek“ v smislu teh direktiv razteza tudi na postopke za sprejem v oddelk psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, ki – čeprav ne vodijo v „obsodbo“ v ožjemu pomenu – kljub temu pomenijo ukrep odvzema prostosti, pod pogojem, da je ta ukrep utemeljen ne le s terapevtskimi razlogi, temveč tudi z razlogi varnosti v zvezi z osebami, ki so storile kaznivo dejanje, vendar katerih duševno stanje v času kaznivega dejanja utemeljuje to, da se jim namesto kazenske sankcije, kot je zaporna kazen, izreče ukrep zdravljenja v oddelku psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom.
- 42 Ker člen 6 Listine, ki se nanaša na pravico do svobode in varnosti, zagotavlja pravice, ki ustrezajo tistim iz člena 5 EKČP, ki se nanaša na isto pravico, je treba v skladu s členom 52(3) Listine dati navedenemu členu 6 isto vsebino in isti obseg, kot sta dodeljena v členu 5 EKČP, kakor je razložen v sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice. Pri razlagi člena 6 Listine je torej treba upoštevati člen 5(1) EKČP (glej v tem smislu sodbo z dne 12. februarja 2019, TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, točka 57).
- 43 V skladu s členom 5(1)(e) EKČP pa „[ima] [v]sakdo [...] pravico do svobode in osebne varnosti. Nikomur se ne sme odvzeti prostost, razen v naslednjih primerih in v skladu s postopkom, ki je predpisan z zakonom: [...] pripor [...] duševno bolnih oseb“.
- 44 Evropsko sodišče za človekove pravice je to določbo razlagalo tako, da se z njo državi nalaga pozitivna obveznost varstva svobode oseb, ki spadajo v njeno pristojnost. Če ne bi bilo tako, bi v varstvu pred samovoljnim pridržanjem nastala precejšnja vrzel, kar ne bi ustrezalo pomenu individualne svobode v demokratični družbi. Država mora torej sprejeti ukrepe, ki ranljivim osebam ponujajo učinkovito varstvo (ESČP, 17. januar 2012, Stanev proti Bolgariji, št. 36760/06, CE:ECHR:2012:0117JUD003676006, točka 120).
- 45 Iz tega izhaja, da so ukrepi odvzema prostosti, kakršni so ukrepi psihiatrične ali zdravstvene oskrbe v postopku v glavni stvari, zajeti s členom 5 EKČP in posledično s členom 6 Listine.
- 46 Iz tega sledi, da ob upoštevanju pravice do svobode in varnosti, ki je zagotovljena s členom 6 Listine, direktiv 2012/13 in 2013/48 ni mogoče razlagati tako, da se iz njunih področij uporabe izključi sodni postopek, ki omogoča odredbo sprejema osebe, ki se je ob koncu predhodnega kazenskega postopka štela za storilko kaznivega dejanja, v oddelk psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom.
- 47 To razlago potrjuje okoliščina, da je zakonodajalec Evropske unije v členu 3(2) Direktive 2012/13 poskrbel, da se državam članicam naloži obveznost zagotoviti, da se informacije, zagotovljene v skladu s pravico do obveščenosti o pravicah, „[podajo] ustno ali pisno, v preprostem in razumljivem jeziku, ob upoštevanju posebnih potreb ranljivih osumljenih ali ranljivih obdolženih oseb“. V uvodni izjavi 26 te direktive je izrecno omenjen položaj oseb, ki zaradi svojega duševnega stanja ne morejo razumeti

vsebine ali pomena informacij, ki so jim jih sporočili pristojni organi. Duševno bolne osebe je treba torej šteti za ranljive osebe za namene te določbe, saj zaradi hudih duševnih motenj obstaja tveganje, da te osebe ne razumejo informacij, ki so jim sporočene glede njihovih pravic.

- 48 Prav tako se s členom 13 Direktive 2013/48 od držav članic zahteva, da pri uporabi te direktive upoštevajo „posebne potrebe ranljivih osumljenih in obdolženih oseb“. Čeprav se uvodna izjava 51 navedene direktive nanaša na osebe, „ki so v morebitno slabšem položaju“, in na njihovo „morebitno ranljivost, ki vpliva na njihovo zmožnost uveljavljanja pravice do dostopa do odvetnika in obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti“, ne da bi se izrecno pojasnilo, da lahko ta položaj ranljivosti izhaja iz njihovega duševnega stanja, je treba vseeno šteti, ob upoštevanju cilja iste direktive, da duševno bolne osebe prav tako spadajo v skupino ranljivih oseb iz navedenega člena 13.
- 49 Ker se Direktiva 2012/13 uporablja za postopek, kakršen je ta iz člena 427 in naslednjih zakonika o kazenskem postopku, predložitveno sodišče tudi sprašuje, od katerega trenutka mora biti osumljeni obveščeni o svojih pravicah v skladu s členom 3 te direktive.
- 50 Da bi lahko bilo obvestilo o pravicah učinkovito, mora biti opravljeno v začetni fazi postopka. Iz člena 2 te direktive izhaja, da se ta uporablja „od trenutka, ko pristojni organi države članice seznanijo osebe, da so osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja“. Člen 3 navedene direktive tako določa, da „[d]ržave članice zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe zaradi učinkovitega uveljavljanja procesnih pravic [...] nemudoma obveščene [o procesnih pravicah]“.
- 51 Kot je opozorjeno v uvodni izjavi 19 Direktive 2012/13, je namen pravice do obveščenosti o pravicah zagotoviti poštenost kazenskega postopka in učinkovitost pravice do obrambe od začetnih faz tega postopka. Namreč, kot izhaja iz točke 24 predloga Direktive Komisije z dne 20. julija 2010 (COM(2010) 392 final), na podlagi katerega je bila sprejeta Direktiva 2012/13, obstaja največja nevarnost izsiljenja priznanja v obdobju takoj po odvzemu prostosti, tako da „je bistveno, da se osumljenca ali obtoženca hitro obvesti o njegovih pravicah, tj. takoj po njegovem prijetju na najučinkovitejši način“.
- 52 V uvodni izjavi 19 Direktive 2012/13 je poleg tega poudarjeno, da se mora pravica do obveščenosti o pravicah izvajati „vsaj še pred prvim uradnim zaslišanjem [osumljene ali obdolžene osebe] na policiji“. Dalje je iz uvodne izjave 22 Direktive 2012/13 razvidno, da „[k]adar so osumljene ali obdolžene osebe prijetе ali pridržane, bi jih bilo treba o veljavnih procesnih pravicah obvestiti s pisnim obvestilom o pravicah, napisanim na lahko razumljiv način, z namenom tem osebam pomagati, da bi razumele svoje pravice. Takšno obvestilo o pravicah bi bilo treba vsaki prijeti osebi izročiti nemudoma, takoj ko ji je s posegom organov kazenskega pregona odvzeta prostost v okviru kazenskega postopka.“
- 53 Iz teh elementov izhaja, da morajo biti osebe, osumljene storitve kaznivega dejanja, obveščene o svojih pravicah takoj, ko je to mogoče, od trenutka, ko sum glede teh oseb utemeljuje – v okoliščinah, ki niso izredne – da pristojni organi s prisilnimi ukrepi omejijo njihovo svobodo, najpozneje pa pred prvim uradnim zaslišanjem na policiji.
- 54 Ob upoštevanju teh elementov je treba na prvo, tretje in četrto vprašanje odgovoriti, da je treba direktivi 2012/13 in 2013/48 razlagati tako, da se uporabljata za sodni postopek, kakršen je ta, ki ga določa nacionalna ureditev v postopku v glavni stvari, v katerem se iz terapevtskih in varnostnih razlogov odobri sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom. Direktivo 2012/13 je treba razlagati tako, da morajo biti osebe, osumljene storitve kaznivega dejanja, obveščene o svojih pravicah takoj, ko je to mogoče, od trenutka, ko sum glede teh oseb utemeljuje – v okoliščinah, ki niso izredne – da pristojni organi s prisilnimi ukrepi omejijo njihovo svobodo, najpozneje pa pred prvim uradnim zaslišanjem na policiji.

Drugo in sedmo vprašanje

- 55 Predložitveno sodišče z drugim in sedmim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ki je zagotovljena s členom 47 Listine, členom 8(2) Direktive 2012/13 in členom 12 Direktive 2013/48, razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa postopek, v katerem se iz terapevtskih in varnostnih razlogov odobri sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, ker ta ureditev pristojnemu sodišču ne omogoča, da preveri, ali so bile procesne pravice iz teh direktiv spoštovane v postopkih, ki so bili izvedeni pred postopkom, ki teče pred tem sodiščem, in ki niso predmet takega sodnega nadzora.
- 56 Na prvem mestu je treba glede razlage Direktive 2012/13 poudariti, da se z njenim členom 8(2) zahteva, da „imajo osumljene ali obdolžene osebe ali njihov odvetnik v skladu s postopki nacionalnega prava pravico do izpodbijanja odločitev pristojnih organov zaradi opustitve ali zavrnitve pravice dostopa do informacij v skladu s to direktivo“.
- 57 Ob upoštevanju pomembnosti pravice do učinkovitega pravnega sredstva, ki je varovana s členom 47 Listine, ter jasnega, brezpogojnega in natančnega besedila člena 8(2) Direktive 2012/13 ta zadnja določba nasprotuje vsakršnemu nacionalnemu ukrepu, ki preprečuje uveljavljanje učinkovitih pravnih sredstev v primeru kršitve pravic, varovanih s to direktivo.
- 58 Ista razlaga velja na drugem mestu glede člena 12 Direktive 2013/48, v skladu s katerim se „osumljenim ali obdolženim osebam v kazenskem postopku [...] [zagotovi] učinkovito pravno sredstvo na podlagi nacionalnega prava v primeru kršitve njihovih pravic iz te direktive“.
- 59 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča obveznost držav članic, ki izhaja iz direktive, da dosežejo rezultat, ki ga ta določa, in njihova dolžnost na podlagi člena 4(3) PEU in člena 288 PDEU, da sprejmejo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da bi zagotovile izpolnjevanje te obveznosti, velja za vse organe držav članic, vključno s sodnimi organi v okviru njihovih pristojnosti (sodba z dne 7. avgusta 2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, točka 38 in navedena sodna praksa).
- 60 Za izpolnitev te obveznosti načelo skladne razlage zahteva, da nacionalni organi ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi načinov razlage, ki jih to priznava, naredijo vse, kar je v njihovi pristojnosti, da zagotovijo polni učinek prava Unije in dosežejo rešitev v skladu z njegovim ciljem (glej v tem smislu sodbi z dne 5. oktobra 2004, Pfeiffer in drugi, od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, točka 117, in z dne 8. maja 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 61 Vendar ima to načelo skladne razlage nacionalnega prava nekatere omejitve. Obveznost nacionalnega sodišča, da se pri razlagi in uporabi upoštevnihih pravil nacionalnega prava sklicuje na pravo Unije, je tako omejena s splošnimi pravnimi načeli in ne more biti podlaga za razlago nacionalnega prava *contra legem* (sodba z dne 7. avgusta 2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 62 Nacionalno sodišče mora ugotoviti, ali lahko nacionalno ureditev razlaga v skladu s pravom Unije. V zvezi s tem zadostuje ugotoviti, da iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da predložitveno sodišče meni, da bi kljub neobstoju pravnega sredstva, ki bi omogočilo, da se ob predlogu za sprejem v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom na podlagi člena 427 in naslednjih zakonika o kazenskem postopku preveri zakonitost kazenskega postopka, izvedenega pred tem predlogom, lahko za tako preverjanje in varstvo pravic zadevne osebe smiselno uporabilo redni kazenski postopek.

- 63 Iz tega sledi, da je treba člen 47 Listine, člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12 Direktive 2013/48 razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa sodni postopek, v katerem se iz terapevtskih in varnostnih razlogov odobri sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, če ta ureditev pristojnemu sodišču ne omogoča, da preveri, ali so bile procesne pravice iz teh direktiv spoštovane v postopkih, ki so bili izvedeni pred postopkom, ki teče pred tem sodiščem, in ki niso predmet takega sodnega nadzora.

Peto vprašanje

- 64 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba varstvo pravice do svobode in varnosti iz člena 6 Listine na eni strani ter pravico do domneve nedolžnosti, kot je določena v členu 3 Direktive 2016/343, na drugi strani, razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz člena 155 in naslednjih zakona o zdravju v postopku v glavni stvari, s katero je dovoljen sprejem osebe v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, ker obstaja tveganje, da ob upoštevanju njenega zdravstvenega stanja ta ogroža svoje zdravje ali zdravje tretjih oseb, kadar ta ureditev sodišču, ki odloča o takem predlogu za zdravljenje, ne omogoča, da preveri, ali je bila ta oseba deležna procesnih jamstev v kazenskem postopku, ki vzporedno teče proti njej.
- 65 Iz členov 1 in 2 Direktive 2016/343 je razvidno, da sta njen predmet urejanja in področje uporabe izključno omejena na kazenske postopke.
- 66 Vendar zaradi terapevtskega namena postopek za sprejem v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, kakršen je ta, ki je v obravnavani zadevi določen s členom 155 in naslednjimi zakona o zdravju, kadar se izvaja neodvisno od kakršnega koli kazenskega postopka, vključno z namenom preprečitve nevarnosti za zdravje zadevne ali tretjih oseb, torej ne spada med kazenske postopke, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2016/343.
- 67 Poleg tega noben element spisa, predloženega Sodišču, ne omogoča, da bi se štelo, da postopek za prisilni sprejem v psihiatrično bolnišnico v terapevtske namene, kakršen je ta, ki je vzpostavljen z zakonom o zdravju, pomeni izvajanje prava Unije in – v skladu s členom 51(1) Listine – da mora zadevna država članica pri uporabi takega postopka spoštovati temeljne pravice, ki so s to listino zagotovljene.
- 68 Zato je treba na peto vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2016/343 in člen 51(1) Listine razlagati tako, da se niti ta direktiva niti ta določba Listine ne uporabljata za sodni postopek za sprejem v psihiatrično bolnišnico v terapevtske namene, kakršen je ta iz člena 155 in naslednjih zakona o zdravju v postopku v glavni stvari, odrejen zaradi tveganja, da ob upoštevanju zdravstvenega stanja zadevne osebe ta ogroža svoje zdravje ali zdravje tretjih oseb.

Šesto vprašanje

- 69 Predložitveno sodišče s šestim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba načelo domneve nedolžnosti iz člena 3 Direktive 2016/343 razlagati tako, da se z njim v okviru postopka za sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom iz terapevtskih in varnostnih razlogov, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, zahteva, da mora državno tožilstvo dokazati, da je oseba, za katero se predlaga sprejem, storilka dejanj, za katera se šteje, da pomenijo tako nevarnost.
- 70 Treba je poudariti, da je v skladu s členom 15 Direktive 2016/343 ta začela veljati 31. marca 2016 in da se je v skladu s členom 14(1) te direktive rok za njen prenos iztek 1. aprila 2018. S časovnega vidika jo je torej mogoče uporabiti za postopek, ki poteka pred predložitvenim sodiščem.

- 71 Poleg tega je sicer res, da cilj postopka, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ni ugotoviti krivdo zadevne osebe, temveč odločiti o njenem prisilnem sprejemu v psihiatrično bolnišnico. Vendar pa, ker ta ukrep odvzema prostosti ni obrazložen izključno s terapevtskimi, temveč tudi z varnostnimi razlogi, je treba, podobno kot je bilo že razsojeno v zvezi z direktivama 2012/13 in 2013/48, sprejeti, da tak postopek spada na področje uporabe Direktive 2016/343 zaradi njegovega kaznovalnega cilja. Direktiva 2016/343 se torej uporabi za postopek, kakršen je ta, ki je določen v členu 427 in naslednjih zakonika o kazenskem postopku.
- 72 S členom 3 Direktive 2016/343 se državam članicam nalaga, da zagotovijo „da osumljene in obdolžene osebe veljajo za nedolžne, dokler jim ni dokazana krivda v skladu z zakonom“. Spoštovanje te obveznosti se zahteva od pristojnih organov v okviru postopka za sprejem v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, kakršen je ta v postopku v glavni stvari. V skladu s členom 6 te direktive državno tožilstvo nosi dokazno breme, da so merila za odobritev sprejema v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, ki so določena z zakonom, izpolnjena.
- 73 Kadar je bilo ob koncu predhodnega kazenskega postopka dokončno ugotovljeno, da je oseba v stanju neprištevnosti storila kaznivo dejanje, sklicevanje državnega tožilstva na te elemente v podporo predlogu tega tožilstva za sprejem v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom kot tako ni v nasprotju z načelom domneve nedolžnosti, določenim v členu 3 Direktive 2016/343.
- 74 Vendar pa v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, te ugotovitve ne posegajo v nadzor sodišča, pri katerem je bil vložen predlog, glede spoštovanja procesnih pravic iz direktiv 2012/13 in 2013/48 v predhodnih postopkih, ki niso predmet takega sodnega nadzora, v skladu s tem, o čemer je bilo že razsojeno v točki 63 te sodbe.
- 75 Zato je treba na šesto vprašanje odgovoriti, da je treba načelo domneve nedolžnosti iz člena 3 Direktive 2016/343 razlagati tako, da se z njim v okviru sodnega postopka za sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom iz terapevtskih in varnostnih razlogov, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, zahteva, da mora državno tožilstvo dokazati, da je oseba, za katero se predlaga sprejem, storilka dejanj, za katera se šteje, da pomenijo tako nevarnost.

Stroški

- 76 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Direktivo 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku in Direktivo 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti je treba razlagati tako, da se uporabljata za sodni postopek, kakršen je ta, ki ga določa nacionalna ureditev v postopku v glavni stvari, v katerem se iz terapevtskih in varnostnih razlogov odobri sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične ustanove pod posebnim nadzorom. Direktivo 2012/13 je treba razlagati tako, da morajo biti osebe, osumljene storitve kaznivega dejanja, obveščene o svojih pravicah takoj, ko je to mogoče, od trenutka, ko sum glede teh oseb utemeljuje – v okoliščinah, ki niso izredne – da pristojni organi s prisilnimi ukrepi omejijo njihovo svobodo, najpozneje pa pred prvim uradnim zaslišanjem na policiji.**

2. Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 8(2) Direktive 2012/13 in člen 12 Direktive 2013/48 je treba razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa sodni postopek, v katerem se iz terapevtskih in varnostnih razlogov odobri sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom, če ta ureditev pristojnemu sodišču ne omogoča, da preveri, ali so bile procesne pravice iz teh direktiv spoštovane v postopkih, ki so bili izvedeni pred postopkom, ki teče pred tem sodiščem, in ki niso predmet takega sodnega nadzora.
3. Direktivo (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku in člen 51(1) Listine o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da se niti ta direktiva niti ta določba Listine o temeljnih pravicah ne uporabljata za sodni postopek za sprejem v psihiatrično bolnišnico v terapevtske namene, kakršen je ta iz člena 155 in naslednjih Zakon za zdraveto (zakon o zdravju) v postopku v glavni stvari, odrejen zaradi tveganja, da ob upoštevanju zdravstvenega stanja zadevne osebe ta ogroža svoje zdravje ali zdravje tretjih oseb.
4. Načelo domneve nedolžnosti iz člena 3 Direktive 2016/343 je treba razlagati tako, da se z njim v okviru sodnega postopka za sprejem oseb, ki so v stanju neprištevnosti storile družbeno nevarna dejanja, v oddelek psihiatrične bolnišnice pod posebnim nadzorom iz terapevtskih in varnostnih razlogov, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, zahteva, da mora državno tožilstvo dokazati, da je oseba, za katero se predlaga sprejem, storilka dejanj, za katera se šteje, da pomenijo tako nevarnost.

Podpisi